

FUNDUSZ Tutaj

Tutaj są rozwiązania

O ekosystemie wsparcia dla osób
z doświadczeniem migracji

Co zrobiliśmy i dlaczego?

Ashoka działa w Polsce od blisko 30 lat, a na świecie od ponad 40 lat wspiera osoby, które w systemowy i innowacyjny sposób rozwiązują problemy społeczne. Pracujemy na rzecz świata, gdzie jest więcej rozwiązań niż problemów, co oznacza, że każda osoba czuje się sprawcza, generuje rozwiązania na problemy społeczne i próbuje je wdrażać. Mając za zadanie pracę na rzecz świata, gdzie każda osoba to changemaker_ka, widzimy w ten sam sposób rolę Ashoki w Polsce. Kluczowe jest dla nas usuwanie barier dla sprawczości, które zależą od tożsamości, pochodzenia, możliwości i kontekstu życia. Wśród elementów tożsamości, które mogą kontrybuować do takich barier, jest doświadczenie migracji i przebywanie w kraju, z którego się nie pochodzi.

Obecnie społeczeństwo w Polsce jest ubogacone obecnością osób z doświadczeniem migracji. Skala migracji ze względu na wojnę w Ukrainie jest większa niż kiedykolwiek się spodziewaliśmy. Obok ogromu wyzwań, które wojna niesie dla osób, społeczeństw i systemów dotkniętych jej skutkami, dostrzegamy także szanse, by trwale rozwiązywać problemy społeczne i podnosić jakość wspólnego bycia w społeczeństwie.

Ashoka podjęła się badania jakościowego, które pozwala nam zebrać wiedzę w trzech obszarach kluczowych dla skutecznego zniesienia barier dla changemakingu. Są to:

1. potrzeby osób i społeczności w Polsce dotkniętych skutkami wojny (zarówno Polek, Polaków, jak i wszystkich osób migrujących);
2. rozumienie czym jest rezyliencja, lub odporność, społeczeństwa w Polsce;
3. kondycja kluczowych systemów, z których korzystają osoby uchodźcze.

Badanie potrzeb ekosystemu wsparcia osób z doświadczeniem migracyjnym przeprowadziliśmy w styczniu i lutym 2023. Przeprowadziliśmy 22 wywiady pogłębione semi-ustrukturyzowane (IDI) oraz 2 podsumowujące wywiady grupowe, semi-ustrukturyzowane (FGI). Ponadto przeanalizowaliśmy szereg publikacji, które dopełniły wyniki rozmów.

Ponad 30 osób, które podzieliło się z nami swoim doświadczeniem, wiedzą, obserwacjami i opinią to przedstawicielki i przedstawiciele sektora pozarządowego, środowiska akademickiego oraz samorządów. Tworzą różnorodną grupę specjalizującą się w obszarze migracji. Poniższe opracowanie zbiera wnioski, które wynikły z badania, wskazuje na obszary, problemy i szanse, które w naszej ocenie są znaczące dla planowania dalszych działań na rzecz sprawczości wszystkich osób.

Bariery dla osób migranckich

Potrzeby podstawowe fizyczne (mieszkanie, praca, dochód, jedzenie, jasna sytuacja prawna, opieka nad dziećmi) i **psychiczne** (poczucie bezpieczeństwa, godności, przewidywalności, odpoczynku, edukacja kulturowa, rozwoju, zabawy) są oczywiste. Istnieje wiele organizacji oraz instytucji publicznych, które dbają o ich zaspokojenie.

Wśród osób migrujących zauważalna jest różnica w podejściu do samodzielnego zaspokajania tych potrzeb. Zależy to od wielu czynników, w tym od **stosunku do ewentualnego stałego pobytu w Polsce**.

W odpowiedzi na te potrzeby istnieją zauważalne nierówności. Tak jak w polskim społeczeństwie, tak i wśród osób migrujących do Polski można wyróżnić grupy o wyjątkowych potrzebach. Są to często te same grupy, które w Polsce mają trudności z dostępem do godnych i przyjaznych usług, spotykają się z dyskryminacją lub wykluczeniem.

GRUPY O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH

Ponadto należy wyróżnić wśród osób, które napotykają trudności z zaspokojeniem potrzeb, osoby przekonane (od roku) o tymczasowości wyjazdu, trwające w swoistym zawieszaniu.

INNE BARIERY DLA OSÓB Z DOŚWIADCZENIEM MIGRACJI DO POLSKI

Mowa zarówno o osobach z Ukrainy, jak i o innej tożsamości narodowej i etnicznej.

- Trudność w **poszukiwaniu informacji** i nawigowaniu w systemach.
- **Poczucie tymczasowości** (prawnej, życiowej, decyzyjnej etc.). Tu zwłaszcza dotkliwy jest **brak polityki**, która dawałaby wszystkim osobom w systemie poczucie jasności zasad.
- **Systemowy rasizm** dający przyzwolenie na nierówne traktowanie osób o wyglądzie lub zachowaniu zwracającym uwagę przez swoją odmienność. Systemowe nierówne traktowanie wzmacnia poczucie bezradności i frustracji – osoby czują się niechciane.
- **Dyskryminacja na rynku pracy.**
- Dzieci poza **systemem edukacji.**
- Osoby przybywające w wyniku **innych wojen lub katastrof**, traktowanie inaczej niż osoby uciekające przed wojną w Ukrainie.
- Brak **lokalnych sieci**/włączenia w życie lokalne, sąsiedzkie, społeczne.
- Osoby w **procedurze azylowej** lub ze statusem uchodźcy, które potrzebują nadal wsparcia w integracji.
- Wyzwania związane z **językiem polskim.**

Wśród ważnych aspektów integracji osób z doświadczeniem uchodźczym wskazano jakość sieci społecznych wokół osoby. Sieć jest kluczowa na poziomie mikro, społeczności sąsiedzkiej, szkolnej, miejsca pracy. Ważne jest zróżnicowanie połączeń w tej sieci pod względem tożsamości i pochodzenia tak, by osoby migranckie miały sposobność do relacji poza swoją grupą narodową.

Jako jedno z ryzyk związanych z sytuacją długotrwałego stresu można wymienić podatność na narracje negatywne, osłabienie mechanizmów odpornościowych wobec manipulacji i negatywnych sposobów radzenia sobie. Może to skutkować radykalizacją poglądów, niechęcią do integracji, zachowaniami niebezpiecznymi. Szczególnie narażone są tu młode osoby dorosłe oraz nastoletnie. Wskazane jest planowanie i przygotowanie już teraz długofalowego procesu pracy na traumach i narracjach wojennych, wokół odbudowy i pojednania.

WYZWANIA ZWIĄZANE Z JĘZYKIEM POLSKIM

- Język polski jest bardzo trudny do nauki, m.in. ze względu na różne rejestry języka (np. język edukacji, język urzędowy, język NFZ-owski etc.). Sprawiają one, że nawet przy jego podstawowej znajomości trudno sprawnie nawigować po systemach.
- Nie ma spójnej i łatwo dostępnej informacji o uporządkowanym systemie nauki języka polskiego (kursach rządowych czy samorządowych), jakość nauki jest bardzo zróżnicowana.
- Nie ma powszechnego i dostępnego systemu certyfikacji znajomości języka uznawanego przez szkoły, uczelnie, pracodawców i instytucje.
- Nie ma jasnej informacji o konieczności nauki języka polskiego w celu otrzymania świadczeń – decyzja jest decyzją indywidualną, a nie wymuszoną przez system.
- Brakuje glottodydaktyków, czyli osób nauczycielskich potrafiących uczyć języka polskiego osoby cudzoziemskie.
- Dla osób z Ukrainy decyzja o nauce polskiego jest o tyle trudniejsza, że nie jest wspierana przez ukraiński rząd, który stara się podtrzymać narrację tymczasowości sytuacji wojennej, zaś w Ukrainie, tak jak w Polsce, język był i jest sposobem na zachowanie tożsamości narodowej.
- Większość personelu urzędów, szkół, przychodni w Polsce dopiero uczy się obcych języków (angielski i ukraiński), jeśli w ogóle widzi taką potrzebę.

Bariery dla osób ze społeczności goszczących

Polska odpowiedź na przybycie osób uchodźczych w ogromnej większości była oparta na organizacjach społeczeństwa obywatelskiego (formalnie istniejących organizacjach non-profit, jak i nieformalnych inicjatywach osób prywatnych i firm) prowadzonych przez osoby polskie oraz z doświadczeniem migracyjnym.

Obserwowalna jest większa aktywność obywatelska, rozbudzona sprawczość w działaniu na rzecz innych oraz potrzeba współdecydowania o rozwiązaniach na poziomie lokalnym. Takie postawy i potrzeby są zauważalne zarówno wśród osób z Polski, jak i migrantów i migrantek, którzy pomagają osobom migrującym przymusowo.

Aby podtrzymać w osobach aktywnych ich poczucie sprawczości, należy pamiętać o poczuciu docenienia, potrzebie wyrażenia choć symbolicznej wdzięczności ze strony instytucji, organizacji.

Integracja nie jest zadana jedynie osobom przybywającym do danego społeczeństwa. Jest procesem obustronnym. Polki i Polacy zaczynają dostrzegać wielokulturowość swojego społeczeństwa. Aby postrzegać tę zmianę jako ubogacającą, a nie zagrażającą, osoby potrzebują zrozumieć i doświadczyć, że nie muszą

Polki i Polacy nie potrafią mówić o sobie dobrze - już teraz sami podważają niezwykle wysiłek, jaki podjęli.

konkurować o zasoby z nowoprzybytymi, ale mogą współtworzyć i reorganizować społeczności razem. Konieczna jest edukacja o tożsamości i platformy spotkania wykraczające poza powierzchowną znajomość folkloru. Nauka wielokulturowości to także świadomość norm i wartości społecznych, które niekiedy są trudno uchwytnie, w tym określenie granic, zasad nienegocjowalnych (np. w kwestii kar fizycznych wobec dzieci). Za świadomą postawą norm kulturowych idzie także konieczność nauki pokojowego i konstruktywnego reagowania, kiedy te granice są przekraczane.

W społeczeństwie wielokulturowym i dynamicznie się zmieniającym ważne jest nabywanie i wzmacnianie kompetencji związanych z budowaniem pokoju, z rozwiązywaniem konfliktów oraz edukacja do empatii. W tym zakresie znacząca jest także "immunologia narracyjna" - wyprzedzanie narracji negatywnej o „innych” pozytywną, umiejętność odsiewania propagandy i fake newsów, krytycznego spojrzenia na opinie i świadomość funkcjonowania w bańkach informacyjnych.

Młode osoby, zarówno migranckie, jak i Polki i Polacy (zwłaszcza w wieku nastoletnim) są w szczególny sposób narażone na propagandę i manipulacje. Najłatwiej o konflikty w grupach rówieśniczych, a brak akceptacji i bezpiecznych, włączających więzi społecznych może skutkować radykalizacją różnego typu lub zachowaniami niebezpiecznymi. Warto zwrócić uwagę szczególnie na pracę z chłopcami i młodymi mężczyznami.

Wszystkie osoby pytane w badaniu wskazały na zmęczenie pomagaczy, aktywistek, działaczek, wolontariuszy i pracowników. Wybrzmiewała olbrzymia potrzeba odpoczynku, wytchnienia, uspokojenia i przewidywalności. Wskazywano na trudności psychiczne, zagrożenie wypaleniem

lub negatywnymi sposobami radzenia sobie ze stresem. Wśród tych strategii szczególnie złożone są konflikty w środowisku pracy w organizacjach pomocowych. Niechybnie sytuacje przemocowe, konfliktowe i nieetyczne mogą zdarzać się w środowisku pozarządowym, tak jak w innych sektorach. Jednak to środowisko jest surowo oceniane jako takie, od którego oczekuje się dbałości o wartości, pracę opartą na misji, szczególnej empatii i wytrwałości.

Nie tylko osoby pomagające są zmęczone. W pierwszej kolejności osoby z doświadczeniem przymusowej migracji są nierzadko w trudnej sytuacji psychicznej, długotrwałym poczuciu niepewności i stresie, co odbija się na ich interakcjach w środowisku goszczącym, w tym na osobach im asystujących.

Organizacje społeczeństwa obywatelskiego wzięły na siebie większość wysiłku recepcyjnego i integracyjnego. Wymagają zatem wyjątkowego uważnego wsparcia.

Skrzypiące systemy i wady w systemach

ORGANIZACJE SPOŁECZNE

System **finansowania CSO/NGO** ciągnących pracę z osobami z doświadczeniem migracji/uchodźstwa jest zależny od krótkich i bardzo krótkich cykli projektowych. Są one oparte o rozpoznanie potrzeb natychmiastowych, humanitarnych. Brakuje środków na działania długofalowe, systemowe, wielosektorowe, które z natury są trudno mierzalne oraz obarczone ryzykiem. Wiele organizacji zgłasza brak środków na swoje działania statutowe, które zostały „odłożone” na czas podjęcia interwencyjnych działań humanitarnych. Organizacje społeczne w Polsce nie mają wystarczającego wsparcia w ustawieniu systemów zarządzania, budowaniu stabilnych podwalin pod działania na dużą skalę lub działania w zmiennym środowisku. Budowanie umiejętności przywódczych odbywa się poprzez szybką i wymuszoną praktykę, co podwyższa ryzyka niepowodzeń w działaniu, ryzyka wizerunkowe oraz ryzyka wypalenia zawodowego wśród liderów i liderki. Polskie NGO są wspierane przez **system międzynarodowych organizacji (INGO)**, który definiujemy skrótowo jako grupę organizacji i agend ONZ pomocowych, nowoprzybyłych do Polski lub w znaczący sposób rozbudowujących swoje struktury o pomoc humanitarną. System jest oceniany przez respondentów jako wartościowy, ale powolny, nieefektywny, zasobochłonny. Jednocześnie doceniane są zasoby, które umożliwiają odpowiedź na potrzeby osób migrujących.

Zbieranie, wykorzystanie i dzielenie się danymi w celu optymalizacji rozwiązań z uwzględnieniem potrzeb i możliwości to obszar współpracy, który napotyka duże bariery zarówno na poziomie prawnym, jak i kultury współdziałania i wzajemnego zaufania.

Wśród działaczek i pracowników CSO panuje **poczucie doraźności i punktowości rozsypanych działań**. Wybrzmiewa potrzeba strukturyzacji, umocnienia lub rewizji istniejących ram proceduralnych wewnątrz organizacji. Były one często tworzone ad hoc, z powodu szybko rosnącego zespołu odpowiadającego na szybko rosnące potrzeby. Często organizacje nie mają efektywnych systemów zarządzania danymi, informacją i wiedzą, która pozwala na wewnętrzne uczenie się oraz dzielenie ekspertyzą na zewnątrz. Wskazuje się na brak czasu i zasobów osobowych na taką strukturalną i strategiczną pracę wewnątrz. W wielu organizacjach dostrzega się **brak planów i strategii** na okres "po INGO", kiedy środki finansowe będą dużo trudniejsze do pozyskania, a organizacje będą stawały przed decyzjami o ograniczaniu lub zamykaniu części swoich programów. Wskazuje się na **brak zasobów na ważne działania budujące rezyliencję największych polskich CSOs** - wellbeing, zarządzanie danymi, technologie, przywództwo i zarządzanie zespołami.

TRENDY W CSO

Większe nierówności
pomiędzy organizacjami

Trzeci sektor jako duży
pracodawca

Nowi gracze w ekosystemie

Napięcia i wyczerpanie

Wymiana informacji
i sieciowanie kluczowe do
sprawnego działania

Eksperti i ekspertki zauważają, że w podejmowanych działaniach brakuje skoordynowania i współdziałania podmiotów z różnych sektorów. **Ważne jest inicjowanie dialogu między organizacjami i sektorami**, realizowanie działań międzysektorowych, by wprowadzać realne, potrzebne zmiany, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk (jak w przypadku takich sieci, jak Związek Miast Polskich i jego Zespół do Spraw Praw Człowieka oraz Unia Metropolii Polskich i jej Zespół do Spraw Integracji i Imigracji).

INNE SYSTEMY

System prawny dotyczący migracji i uchodźstwa w Polsce oraz jego wdrożenie są szeroko krytykowane przez grono eksperckie wywodzące się z organizacji społecznych. Eksperti i ekspertki podkreślają niedopuszczalne systemowe nierówności w traktowaniu. Brak długoterminowej jasności, co do legalności pobytu i przysługujących praw to jedno z najczęściej podawanych systemowych powodów przedłużającego się poczucia stresu, tymczasowości i braku sprawczości. Instytucje publiczne mają wiele do uzupełnienia w zakresie przygotowania do pracy z nie-polskimi osobami.

POLITYKA MIGRACYJNA I INTEGRACYJNA

Polityka migracyjna jest niezbędna, nie tylko rozumiana jako zapisy ustawowe (status uchodźcy czy imigranta, przegląd ustawodawstwa pod kątem przepisów potencjalnie lub realnie dyskryminujących imigrantów), ale także jako podstawa do analizy kosztów społecznych i demograficznych. Obok polityki migracyjnej, niezbędna jest polityka integracyjna, która pozwala na tworzenie strategii, uwzględnianie działań w budżecie, wreszcie wcielanie zmian w życie. Wśród rozwiązań, które można wprowadzić na poziomie samorządów, żeby usprawnić obsługę osób z doświadczeniem migracji/uchodźstwa, eksperci wymieniają:

- przystosowanie językowe (pracownicy znający języki obce, ale także wielojęzyczne systemy informacji),
- uproszczenie procedur,
- zatrudnianie w administracji osób z doświadczeniem migracji.

POMOC SPOŁECZNA

Obserwujemy ogromny nacisk na system **pomocy społecznej**, który wymagał dofinansowania i wsparcia długo przed 2022 rokiem. Obecnie system jest obudowany by-passami przez NGO. Jednak zauważalne jest oczekiwanie, że instytucje publiczne będą wywiązywać się z obowiązku pomocy społecznej wobec osób w potrzebie, niezależnie od ich pochodzenia.

Mieszkalnictwo stanowi szczególne wyzwanie, także w kontekście przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Niepokoi przedłużone funkcjonowanie miejsc zbiorowego zakwaterowania, gdzie wprowadzono opłaty bez umożliwienia osobom przebywającym tam efektywnego włączenia w rynek pracy i społeczność lokalną. Z dużym niepokojem obserwuje się także sytuację grup romskich, które nie otrzymują pomocy w takim zakresie, jak inne osoby migrujące z Ukrainy, a jednocześnie mają tendencję do tworzenia hermetycznych grup o dużym potencjale wieloaspektowego wykluczenia.

Zauważalny jest brak polityki mieszkaniowej, która zadba o potrzeby osób bez zdolności kredytowej lub w spirali kredytowej, ze specjalnymi potrzebami, niezależnie od pochodzenia. Jest to ważne w kontekście dbałości o spójność społeczną, w sytuacji uboższej niskiej klasy średniej w społeczeństwie polskim, która także oczekuje wsparcia w zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych i innych. Obserwuje się rosnącą grupę osób, które wymagają pomocy społecznej.

RYNEK PRACY

Eksperci i ekspertki zwróciły uwagę na brak zabezpieczeń na **rynku pracy** przed wyzyskiem cudzoziemskich osób pracowniczych, w tym na niską aktywność istniejących związków zawodowych, jako reprezentacji nowoprzybytych pracowników. Nie ma obecnie dostępnych efektywnych form zapobiegania konfliktom na rynku pracy.

Istnieje duża potrzeba zajęcia się integracją rozumianą jako włączenie osób z doświadczeniem migracji do społeczności w obszarze zawodowym, edukacyjnym i kulturowym. Bariery pojawiają się najczęściej na tle znajomości języka, różnic kulturowych, a także pod kątem wcześniejszego zaspokojenia potrzeb materialnych (w tym stabilnej sytuacji mieszkaniowej) oraz uregulowania statusu prawnego.

Na rynku pracy eksperci rekomendują ograniczenie barier: językowej, informacyjnej (o wakatach), popytowej (oferty pracy adekwatne do kompetencji), formalnej (uznawanie dyplomów), rodzicielskiej (wsparcie opiekuńcze dla pracujących rodziców). Ponadto konieczne jest wsparcie zespołów wielokulturowych i kształcenie do zarządzania różnorodnością, promocja legalnego zatrudnienia. Wskazuje się na konieczność wzmocnienia Państwowej Inspekcji Pracy i jej kompetencji w ramach zapobiegania nieuczciwemu traktowaniu.

EDUKACJA

Edukacja to duży system wymagający szczególnej uwagi. Wiele dzieci jest poza systemem edukacji, głównie nastoletnie osoby 15+. Brakuje asystentek kulturowych, przyjmowane na szczeblach samorządowych różne rozwiązania wzbudzają kontrowersje. Nauczycielki ukraińskie nie mogą w Polsce wykonywać zawodu, a szkół ukraińskich jest mało. Polskie nauczycielki i nauczyciele oraz personel szkolny potrzebują wsparcia w pracy z uczniami z doświadczeniem migracyjnym, niemówiących po polsku, w klasach wieloetnicznych. Istnieje potrzeba wprowadzenia edukacji wielokulturowej, antydyskryminacyjnej oraz medialnej (profilaktyka dezinformacji) do szkół.

Wymagające i nieoczywiste są bariery w budowaniu relacji między personelem szkoły a rodzicami – migrantami. Wiedza, jak skutecznie prowadzić działania integracyjne dla środowisk dziecięcych i młodzieżowych, w których skład wchodzi osoby z doświadczeniem migracji, nie jest powszechna. Dotyczy to klubów sportowych, świetlic, miejsc aktywności oraz szkół.

Znacząca liczba rodzin migranckich podejmuje strategie tymczasowe, do których zachęcają także ukraińskie władze, podtrzymując wiarę w rychły powrót do domu. Oznacza to, że dzieci uczą się w dwóch systemach jednocześnie, jedynie w ukraińskiej szkole online lub nie uczą się w Polsce wcale. Tymczasowość wpływa na brak motywacji i dzieci, i rodziców, i nauczycieli. Uczestniczenie w lekcjach online może podtrzymywać traumę – nauczycielki pracują w miejscach, gdzie widać i słychać wojnę. W szczególnie trudnej sytuacji są nastolatki, w tym pomiędzy 16. a 18. rokiem życia, kiedy obowiązuje ich polski obowiązek szkolny – w Ukrainie obowiązek kończy się wraz z 16. urodzinami.

Edukacja dzieci i młodzieży z doświadczeniem migracji wymaga także organizowania nauki polskiego jako obcego, uznania wykształcenia zdobywanego w innym systemie. Osobom, które zdecydują się uczyć w systemie ukraińskim, potrzeba tworzenia przestrzeni bezpiecznych do nauki zdalnej, umożliwiającej naukę języka polskiego oraz integrację z młodzieżą polską. Jednocześnie należy uwzględniać w działaniu możliwe zagrożenia: nie można traktować kwestii integracji społecznej oraz nauki polskiego jako polonizację uchodźców i mniejszości – rozwiązania muszą uwzględniać **potrzebę zachowania tożsamości narodowej**.

PODSUMOWANIE

Odnotowując tę krótką listę wyróżnionych systemów, warto zwrócić uwagę, że wszystkie systemy, które nie działały bez zarzutu dla społeczeństwa w Polsce przed lutym 2022, nadal nie działają. Jednocześnie skala potrzeb jest większa i bardziej widoczne są luki, niedociągnięcia, nierówności oraz braki zasobowe.

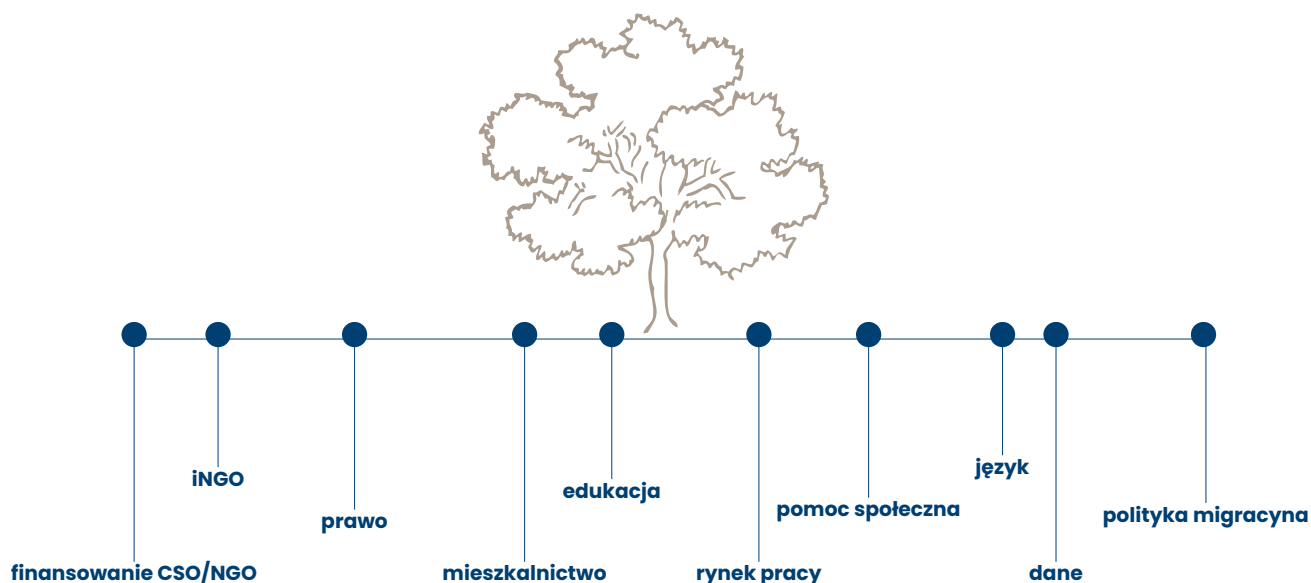
Wśród innych zjawisk ważnych w procesie umacniania spójnego społeczeństwa obywatelskiego jest monitorowanie i zapobieganie mowie nienawiści oraz **kształcenie przeciwko dezinformacji**.

Kluczowym graczem w różnych systemach mogą okazać się **organizacje i inicjatywy migranckie**. Jednak by osiągnęły oczekiwany wpływ, potrzebują wsparcia, w tym:

- **funduszy i know-how** w obszarze rozwoju instytucjonalnego;
- **skupienia i usieciowienia** rozproszonych inicjatyw, potencjalnie poprzez stworzenie organizacji parasolowej (z obsługą formalną i administracyjną);
- utworzenia **platformy na rzecz wymiany doświadczeń**, inicjowanie współpracy międzysektorowej oraz w obrębie sektora;
- działań na rzecz efektywnej **współpracy z mediami**: stworzenie grup roboczo-ekspertkich, organizowanie forum wymiany i dialogu na rzecz sieciowania organizacji, wdrożenie szkoleń i wymiany dobrych praktyk między dziennikarzami a organizacjami i inicjatywami migranckimi, upowszechnienie działań na rzecz zmiany dyskursu medialnego;
- **wsparcia językowego**;
- **wyodrębnienia funduszy** dla organizacji migranckich i uchodźczych.

Ważne będzie promowanie zaangażowania obywatelskiego i wskazywania możliwych form i miejsc aktywizmu dla osób z doświadczeniem migracji/uchodźstwa, zwłaszcza popularyzowanie samorzecznictwa i samopomocy.

Problemy w ekosystemie wspierania osób z doświadczeniem migracyjnym mają swoje korzenie w innych systemach:

Rezyliencja

W rozmowach badawczych poruszano temat rezyliencji społeczeństwa i osoby, zadając pytanie o definicję tego pojęcia. Dość zgodnie eksperci i ekspertki niechętnie odnosiły się do tego słowa jako hermetycznego, obcego pojęcia. Rozmawialiśmy zatem o tym, co według respondentek i respondentów warunkuje społeczną i jednostkową odporność na zagrożenia i stres wywołany gwałtownymi wydarzeniami. Co powoduje, że osoba i grupa radzi sobie w określony (dobry) sposób na potrzebę zadbania o siebie, najbliższych, całą społeczność oraz innych potrzebujących oraz państwo.

Jakkolwiek trudne jest pojęcie rezyliencji, osoby eksperckie zwracały uwagę na wartość sieci społecznych, które są gwarantem poczucia bezpieczeństwa. Fakt istnienia pewnej grupy ludzi wokół, do których można zwrócić się o pomoc jest uniwersalnym wyznacznikiem poczucia bezpieczeństwa. Zaś w postawie changemakerskiej, poczuciu sprawczości kluczowym jest, by nie tylko mieć sieć, ale też być częścią sieci dla innych. Poczucie sprawstwa obudzone poprzez pomaganie osobom przymusowo migrującym zdaje się owocować potrzebą dalszego zaangażowania społecznego, współtworzenia rozwiązań, współdecydowania o rozwiązaniach. Z punktu widzenia odpowiedzialności społecznej to cenne zjawisko, niezbędne w istnieniu demokracji tzw. „wysiłkowej”.

Wnioski dla Ashoki

Ashoka jako organizacja, która wspiera osoby w ich sprawczości do zmieniania świata na lepsze, dostrzega ogromny potencjał zarówno w osobach nowoprzybyłych, jak i w osobach, które aktywizowały się, by pomagać.

Ashoka wspiera podmioty, w tym w szczególności organizacje społeczne, które tworzą warunki do sprawczości, samostanowienia, kreowania tożsamości changemakera w osobach, z którymi pracują. Biorąc pod uwagę zdiagnozowane potrzeby, wyzwania oraz szanse dla CSO, Ashoka decyduje się na otwarcie kilku ścieżek wsparcia.

ŚCIEŻKI WSPARCIA FINANSOWEGO

1. Wsparcie **kluczowych podmiotów w ekosystemie** pomocy osobom z doświadczeniem migracyjnym oraz społeczeństwu obywatelskiemu.
2. Dofinansowanie **projektów na rzecz osób z doświadczeniem migracyjnym i społeczeństwa goszczącego**, w tym w szczególnych obszarach.
3. **Eksperymenty**, które pozwalają przetestować modele działania i stanowić podstawę do długofalowego wdrażania rozwiązań

WARTOŚCI ASHOKI

Everyone
a Changemaker

Innowacyjność

Systemowość

Otwartość

Zaufanie

Włączenie

ŚCIEŻKI WSPARCIA POZAFINANSOWEGO

1. Dzielenie się wiedzą
2. Facylitowanie dialogu i sieciowania
3. Wsparcie merytoryczne wybranych organizacji

Lista publikacji przeanalizowanych w badaniu

Gościnną Polską 2022+, red. M. Bukowski, M. Duszczyk, Fundacja WiseEuropa, Warszawa 2022.

Diagnoza sytuacji organizacji i inicjatyw osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w Polsce. Raport z badań, Fundacja Instytut Spraw Publicznych, K. Homel Warszawa 2022.

Integracja uchodźczyń i uchodźców w Polsce. Niemal równe prawa, nierówne szanse, A. Dolinska, A. Górską, K. Homel, J. Kucharczyk, Fundacja Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2022.

Jesteśmy tutaj razem. Uczniowie i uczennice z Ukrainy w polskich szkołach. Wyniki monitoringu Amnesty International Polska, 24.01.2023.

Nowy dom czy chwilowy azyl? Sytuacja uchodźców z Ukrainy wnoszących o numer PESEL w 12 największych polskich miastach pod koniec kwietnia 2022 r., Centrum Analiz i Badań UMP im. Pawła Adamowicza, 2022.

Polacy za Ukrainą, ale przeciw Ukraińcom, P. Sadura, S. Sierakowski, Warszawa 2022.

Polska szkoła pomagania. Przyjęcie osób uchodźczych z Ukrainy w Polsce w 2022 roku, W. Klaus, S. Jarosz, Warszawa 2023.

Sąsiedzka pomoc. Mieszkańcy 12 największych polskich miast o pomocy uchodźcom z Ukrainy, Centrum Analiz i Badań UMP im. Pawła Adamowicza, 2022.

Understanding health-seeking behaviors and barriers to healthcare access among Ukrainian migrant women working in domestic sector in Warsaw, Poland (a qualitative study) A. Levitas, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2020.